

J
E
S
E
Ň
U
I
C
E
K

Číslo 3/2024-2025
Ročník 50

JESENICKÝ SPRINT A SKOK DALEKÝ

Ani ve školním roce 2024/2025 nebudou naši žáci ochuzeni o pestré pohybové aktivity, které jim přináší soutěž O NEJAKTIVNĚJŠÍHO SPORTOVCE. Jako obvykle ji ve čtvrtek 19. 9. zahájily JESENICKÝ SPRINT a SKOK DALEKÝ. Jak si v těchto tradičních disciplínách jeseničtí sportovci vedli, ukazují následující tabulky:

KATEGORIE – I.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Barbora Tomková	10,78	266	1.
Michaela Mutínská	11,78	224	2.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Lukáš Zelinka	10,98	220	1.
Tomáš Sýkora	11,48	200	2.

KATEGORIE – II.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Natálie Vaicová	11,68	290	1.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Jakub Pecka	10,84	260	1.

KATEGORIE – III.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Natálie Ibllová	10,08	350	1.
Laura Prasková	10,69	310	2.
Markéta Vojtová	10,88	295	3.
Veronika Zelinková	10,98	280	4.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Pavel Velebil	10,08	345	1.
Martin Zelenka	10,16	315	2.
Petr Handl	10,12	280	3.
Michal Krajč	12,07	300	4.
Tomáš Klein	15,06	200	5.

KATEGORIE – IV.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Sofie Worofková	8,73	400	1.
Nikola Vaicová	9,48	340	2.
Martina Gasperová	9,60	360	3.

KATEGORIE – V.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Laura Zelenková	8,70	367	1.

JMÉNO A PŘÍJMENÍ	60 m (s)	SKOK (cm)	POŘADÍ
Kristián Gabčo	7,66	450	1.
Vojtěch Javůrek	7,89	445	2.
Ondřej Dlouhý	8,41	345	3.
Vojtěch Gasper	8,79	360	4.
Silvio Kudrna	8,02	Neskákal	5.

PŘEHLED PRÁZDNIN A DNŮ VOLNA - ŠR 2024/2025

PRÁZDNINY	SVÁTEK	TERMÍN	POZNÁMKA
X	Den české státnosti	28. září 2024	Sobota
Podzimní	Den vzniku samostatného Čs. státu (28. 10. – Po)	29. 10. + 30. 10. 2024	Volno: So + Ne + Po + Út + St
X	Den boje za svobodu a demokracii a Mezinárodní den student.	17. listopadu 2024	Neděle
Vánoční	Den obnovy samostatného českého státu (1. 1. – St)	23. 12. 2024 (Po) – 3. 1. 2025 (Pá)	Celkem 16 dnů volna
Pololetní	X	31. 1. 2025	Pátek
Jarní	X	24. 2. – 2. 3. 2025	Celkem 9 dnů volna
Velikonoční	Velký pátek (18. 4. 2025)	17. 4. 2025	Čtvrtek
	Velikonoční pondělí (21. 4.)		Celkem 5 dnů volna
X	Svátek práce	1. 5. 2025	Čtvrtek
X	Den vítězství	8. 5. 2025	Čtvrtek

RAKOVNICKÝ SPRINT 2024

Tradiční běžecký závod se konal ve středu 25. 9., a to opět za hojně účasti mladých sportovců. Z naší školy se zapojili tito žáci:

KATEGORIE I. – 2017:

DÍVKY	VÝKON	MÍSTO
Barbora Tomková	11,38	1.
Barčín dosažený čas je rekordem závodu!		
V I. kategorii běželo 11 závodnic.		

Ve II. KATEGORII (2016/2015) jeseničtí žáci nesoutěžili.

KATEGORIE III. – 2014/2013:

DÍVKY	VÝKON	MÍSTO
Natálie Iblová	10,37	14.
Ve III. kategorii běželo 30 závodnic.		

KATEGORIE IV. – 2012/2011:

DÍVKY	VÝKON	MÍSTO
Sofie Worofková	9,01	7.
Nikola Vaicová	9,83	18.
Martina Gasperová	10,07	19.
Ve IV. kategorii běželo 24 závodnic.		

KATEGORIE V. – 2010/2009:

DÍVKY	VÝKON	MÍSTO
Laura Zelenková	9,16	11.
V 5. kategorii běželo 23 závodnic.		

CHLAPCI	VÝKON	MÍSTO
Marek Sára	10,03	16.
Filip Spielberg	10,05	18.
Ve III. kategorii běželo 33 závodníků.		

CHLAPCI	VÝKON	MÍSTO
Ve IV. kategorii běželo 22 závodníků.		

CHLAPCI	VÝKON	MÍSTO
Silvio Kudrna	8,82	19.
Vojtěch Gasper	9,24	22.
V 5. kategorii běželo 22 závodníků.		

Je třeba se zastavit u 1. místa skvělé Barči Tomkové z druhé třídy. Časem 11,38 sekundy nejen vyhrála celý závod ve své kategorii, ale dosáhla toho v rekordním čase. To je vynikající vizitka a velký příslib do budoucna! Barče i všem našim sprinterům děkujeme za reprezentaci školy a přejeme jim další úspěchy na sportovním poli.

ŘÍJEN:

1. října	<ul style="list-style-type: none">* V SSSR byl zaveden sovětský revoluční kalendář s 12 měsíci po 30 dnech (1929)* Narozen Jiří Suchý, český skladatel, publicista, grafik (1931)* Německá armáda začíná obsazovat pohraniční oblasti ČSR (1938)
2. října	<ul style="list-style-type: none">* Karel IV. získal Braniborsko (1373)* Založení <i>Sudetendeutsche Heimatfront</i>, pozdější <i>SdP</i> (1933)* Kapitulaci Zemské armády skončilo povstání ve Varšavě (1944)* v Moskvě začala dvoudenní jednání o plnění tzv. <i>moskevského protokolu</i> (1968)
3. října	<ul style="list-style-type: none">* Itálie přepadla bez vyhlášení války Etiopii (1935)* Adolf Hitler navštívil tzv. Sudety, které získal po uzavření Mnichovské dohody (1938)* Německá invaze na Kós (1943)
4. října	<ul style="list-style-type: none">* V Glasgow založena mezinárodní mládežnická organizace <i>Boys' Brigade</i> (1883)* SSSR vypustil první umělou družici Sputnik (1957)
5. října	<ul style="list-style-type: none">* Podepsání <i>smlouvy ze Zamory</i>, v níž kastilsko-leónský král Alfons VII. oficiálně uznal nezávislost Portugalska (1143)* Zahájení konference o Rýnském garančním paktu v Locarnu (1925)* Narozen Václav Havel, první prezident České republiky (1936)
6. října	<ul style="list-style-type: none">* Založeny <i>Československé státní aerolinie</i> (1923)* projev H. Himmlera v Poznani o holocaustu a likvidaci Slovanů (1943)* Začátek jomkipurské války (1973)* Egyptský prezident Anvar Sadat zavražděn při vojenské přehlídce v Káhiře (1981)
7. října	<ul style="list-style-type: none">* Firma Ford Motor Company zprovoznila montážní linku na výrobu automobilu Ford model T (1913)* Vyhlášení Německé demokratické republiky (1949)
8. října	<ul style="list-style-type: none">* Zahájení pravidelného provozu na letišti Berlín – Tempelhof (1923)* Zemřel německý kancléř Willy Brandt (1992)
9. října	<ul style="list-style-type: none">* Karel Veliký a jeho bratr Karloman zvoleni franckými králi (768)* Vznik československého armádního sboru v Rusku (1917)* Neúspěšný atentát na jihokorejského prezidenta Čon Du-hwana v Rangúnu (1983)
10. října	<ul style="list-style-type: none">* Založení <i>Women's Social and Political Union</i> (1903)* Izraelským premiérem jmenován Jicchak Šamir (1983)

11. října	<ul style="list-style-type: none"> * U Příbyslavi zemřel Jan Žižka z Trocnova (1424) * Schůzka amerického prezidenta Ronalda Reagana s Michaiilem Gorbačovem v Reykjavíku (1986)
12. října	<ul style="list-style-type: none"> * Odhalení sochy Krista Spasitele v Riu de Janeiru (1931) * Nezávislost Rovníkové Guineje na Španělsku (1968)
13. října	<ul style="list-style-type: none"> * Narodena Margaret Thatcherová, první britská premiérka (1925) * Premiéra hry <i>Osel a stín</i> v Osvobozeném divadle (1933) * Nová italská vláda vyhlásila válku Německu (1943)
14. října	<ul style="list-style-type: none"> * Ustavení prozatímní československé vlády (1918) * Německo vystoupilo ze Společnosti národů (1933) * Povstání a masový útěk vězňů z vyhlazovacího tábora Sobibor (1943) * Sesazení Nikity Sergejeviče Chruščova (1964)
15. října	<ul style="list-style-type: none"> * Popravena vyzvědačka Mata Hari (1917) * Konrad Adenauer odstoupil z funkce německého kancléře (1963)
16. října	<ul style="list-style-type: none"> * Císař Rudolf II. se usídlil v Praze (1583) * Poprava francouzské královny Marie Antoinetty (1793) * Bitva národů u Lipska (1813) * Čs. parlament legalizoval pobyt sovětských vojsk v zemi (1968)
17. října	<ul style="list-style-type: none"> * Premiéra britského němého filmu <i>Alenka v říši divů</i> (1903) * Uzavření vyhlazovacího tábora Sobibor (1943) * Matka Tereza obdržela Nobelovu cenu za mír (1979)
18. října	<ul style="list-style-type: none"> * Naroden Alois Rašín, první československý ministr financí (1867) * Založení BBC ve Velké Británii (1922) * Do plného provozu uveden Jiráskův most v Praze (1933) * Narodena Martina Navrátilová, čs. a později americká tenistka (1956)
19. října	<ul style="list-style-type: none"> * Porážka Napoleona v bitvě u Lipska (1813) * Objev streptomycinu, prvního antibiotika proti TBC (1943) * Zastřelen grenadský diktátor Maurice Bishop (1983)
20. října	<ul style="list-style-type: none"> * Senát USA ratifikoval koupi Louisiany (1803) * Podpis <i>Londýnské smlouvy</i>, která upravila hranici mezi USA a Kanadou (1818) * Otevření Opery v Sydney (1973)
21. října	<ul style="list-style-type: none"> * Zatčení polské odbojáčky Ireny Sendlerové, zachránkyně židovských dětí (1943)
22. října	<ul style="list-style-type: none"> * Začátek karibské krize (1962)

23. října	<ul style="list-style-type: none"> * Začátek povstání v Maďarsku (1954) * Belgický výtvarník Peyo představil nové komiksové postavy – Šmouly (1958) * Občanská válka v Libanonu (1983)
24. října	<ul style="list-style-type: none"> * Korunovace Rudolfa I. Habsburského římským králem (1273) * Krach na newyorské burze, počátek světové hospodářské krize (1929)
25. října	<ul style="list-style-type: none"> * Dohoda Německa a Itálie, základ <i>Osy Berlín-Řím-Tokio</i> (1936) * Konec jomkipurské války (1973)
26. října	<ul style="list-style-type: none"> * V Anglii založena Fotbalová asociace (1863) * V čele <i>Generálního gouvernementu</i> stanul Hans Frank (1939)
27. října	<ul style="list-style-type: none"> * Vyvraždění Vršovců (1108) * Narodil se Otto Wichterle, český chemik a vynálezce – měkké kontaktní čočky, silon (1913) * Tzv. <i>Andrássyho nóta</i> v Rakousku – Uhersku – habsburská monarchie přistoupila na podmínky amerického prezidenta Woodrowa Wilsona, včetně práva na sebeurčení (1918)
28. října	<ul style="list-style-type: none"> * Korunovace Ladislava Pohrobka českým králem (1453) * Vznik Československa (1918)
29. října	<ul style="list-style-type: none"> * První dálkový let čs. aerolinií na trase Praha – Bratislava (1923) * Mustafa Kemal Atatürk prvním prezidentem Turecké republiky (1923) * Začátek suezské krize (1956) * Otevření železničního tunelu pod Bosporem (2013)
30. října	<ul style="list-style-type: none"> * Proces proti girondistům ve Francii (1793) * Nový řeckým králem Jiří I. (1863) * Přijetí tzv. <i>Martinské deklarace</i>, kterou se Slováci připojili ke společnému státu s Čechy (1918) * Otevření Bosporského mostu v Istanbulu (1973) * Novým španělským králem Juan Carlos I. (1975)
31. října	<ul style="list-style-type: none"> * Otevření přístavu v Haifě (1933) * Povstání v Alžírsku, počátek 8leté osvobozovací války (1954)

NĚCO PRO ZASMÁNÍ

Přijde starý pán k lékaři a ptá se: „Čím to je, pane doktore, že jsem vždycky chodil vzpřímeně, ale teď jsem pořád ohnutý?“

„Uklidněte se, otče, to jste si jen knoflík od kalhot připnul k límci.“

16. 10. – SVĚTOVÝ DEN VÝŽIVY

Každoročně se od roku 1981 ve více než 150 zemích světa připomíná 16. říjen jako Světový den výživy. Slaví se na základě rozhodnutí konference OSN pro výživu a zemědělství (FAO) z roku 1979.

Jeho původním posláním byl boj proti hladu v rozvojových zemích světa. Podle zdrojů OSN však i v současnosti umírá denně hladem nebo na nemoci způsobené nedostatkem potravy až 25 tisíc lidí (z toho $\frac{3}{4}$ jsou děti do pěti let). Chronickou podvýživou je postiženo asi

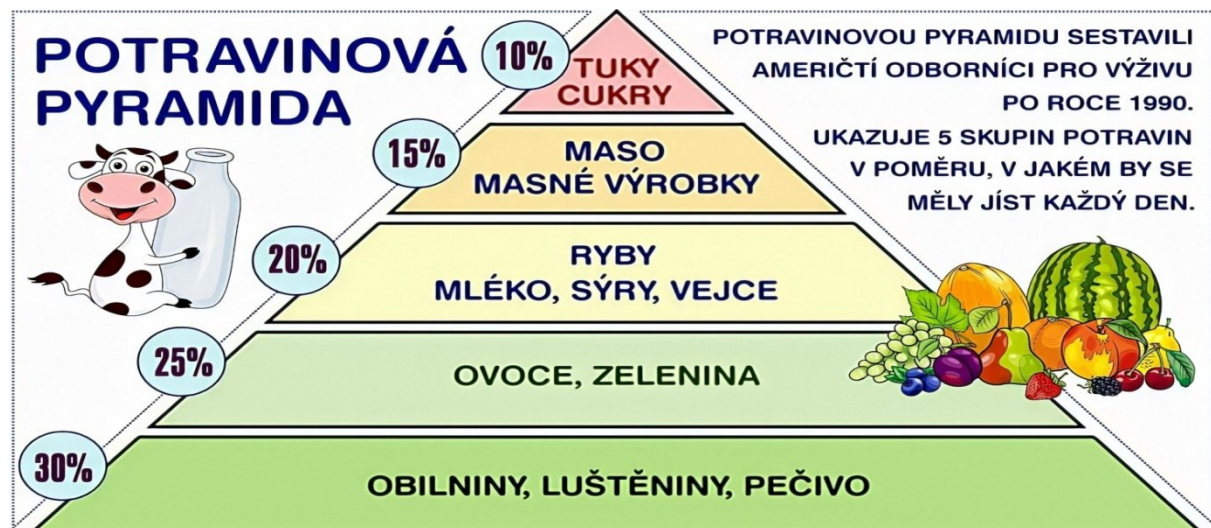
900 milionů lidí. Drahé jídlo, vysoká inflace, rostoucí ceny pohonných hmot – to vše se odrazilo v prudce klesající životní úrovni právě obyvatel chudých rozvojových zemí.

SVĚTOVÝ DEN VÝŽIVY ovšem upozorňuje i na opačný problém. Bojují s ním hlavně ekonomicky vyspělé státy, včetně České republiky. V těchto zemích je potravy nadbytek a součástí životního stylu je přejídání, konzumace nezdravých potravin a s tím spojená obezita a výskyt civilizačních chorob. Proto je zde i rozdíl v příčinách úmrtnosti, kterými jsou nejčastěji nemoci srdce a cév. V České republice umírá na tyto choroby polovina populace (denně je to téměř 200 lidí).

CO JE VELMI ALARMUJÍCÍ: třetina veškerého vyprodukovaného jídla na světě se vyhodí nebo znehodnotí. Kdyby byly tyto potraviny zachráněny, nasatily by asi tři miliardy lidí. V Evropě připadá na jednoho člověka 96 až 115 kilogramů vyhozeného jídla za rok!

Při příležitosti Světového dne výživy je dobré si připomenout i to, jak důležité je stravovat se pravidelně a pestře. V jídelníčku je třeba mít zastoupeny všechny živiny, tedy bílkoviny, sacharidy, tuky a také dostatečný příjem vlákniny, minerálních látek a vitamínů. Konají se také semináře a konference o tématech potravinové uvědomělosti. Neziskové organizace a školy organizují různé aktivity (např. projektové dny), které pomáhají vzdělávat mládež o významu zdravé výživy a stravování.

CO DODAT NA ZÁVĚR? Každý z nás může přispět tím, že se zdravé potraviny stanou součástí životního stylu. Nebudeme jídlem plýtvat, budeme k němu přistupovat s respektem a budeme si vážit práce lidí, kteří se na jeho výrobě podíleli.

STRÁNKA HUMORU

☺ Návštěva babičky se protáhla do pozdního večera, ale děti byly stále vzhůru.

„Když jsem byla jako vy,“ řekla jim vyčítavě babička, „tak jsem chodila spát se slepicemi.“

Anička na ni vykulí oči: „A jak ses udržela na bidýlku?“

Malý Karlík pije z kaluže vodu. Kolem jdoucí pán ho napomíná: „Ale, chlapče, tohle přece nemůžeš. Dostaneš nějakou hroznou nemoc! Víš, kolik v té kaluži žije bakterií?“ „Žádná, všechny jsou mrtvé. Já jsem je přejel koloběžkou!“

Povídají si dvě indiánky:
„Ten můj je hrozný dřevě!“
„A z kterého je kmene?“

Pacient na operačním stole:
„Tu masku můžete odložit, pane doktore, stejně jsem vás poznal!“

„Pane doktore, co mi je? Sáhnu si na hlavu, bolí mě. Sáhnu si na břicho, bolí mě. Sáhnu si na nohu, taky mě bolí. Prostě, kam si sáhnu, tam mě to bolí!“
Lékař pacienta prohlédne a sdělí mu: „Máte zlomený prst...“

Na diskotéce děkuje mladý tanečník partnerce za tanec.
„Jaký tanec?“ diví se dívka.
„Já se celou dobu pokouším dostat k šatně!“

Maruška se svěřuje své přítelkyni:
„Včera jsem dala Karlovi omylem místo ovesných vloček mýdlové.“
„A co na to Karel?“
„Ještě nikdy tak nevyběhl!“

Pepíček přijde pozdě do školy a říká: „Paní učitelko, omlouvám se za pozdní příchod, ale můj otec je v nemocnici.“

„Dobře, Pepíčku, pro tentokrát jsi omluven.“

„Pepíček si sedne a kamarád v lavici se ho ptá:

„Copak je tátovi?“

„Nic mu není, je doktor.“

Soudce se obrací k obžalovanému:
„Není proti vám dost důkazů, a tak jste z krádeže klenotů osvobozen.“
„Takže si je teď mohu ponechat?“

NĚCO MÁLO O PLANETÁCH

První polovina měsíce října se ponese ve znamení dorůstajícího Měsíce, a tudíž i čím dál světlejších nocí. Ještě za soumraku zahlédneme nízko nad jihozápadem Venuši, kterou s nástupem noci vystřídá Saturn v souhvězdí Vodnáře. S pozdním večerem se pak nad severovýchodem v Býkovi objeví i Jupiter. Poslední jasnou planetou říjnové oblohy se stane Mars v Blížencích, ukáže se však až necelou hodinu před půlnocí, a to rovněž nad severovýchodem.

Nechť nám tento úvod poslouží jako motivace k tomu, abychom si v Jeseníčku přiblížili některé poznatky o planetách Sluneční soustavy (poznámka: autoři článků se přiklání k psaní velkého „S“ ve spojení Sluneční soustava). Poslední velký seriál na toto téma vycházel v Jeseníčku na pokračování v jeho 29. ročníku, tedy ve školním roce 2003/2004. Od té doby se mnoho údajů zpřesnilo a poznatky o planetách je třeba aktualizovat, což učiníme formou následujících tabulek:

PLANETA	STŘEDNÍ VZDÁLENOST OD SLUNCE			POČET MĚSÍCŮ
	V MILIONECH KILOMETRŮ	V ASTRONOMICKÝCH JEDNOTKÁCH	VE SVĚTELNÝCH JEDNOTKÁCH	
MERKUR	57,9	0,387	3 světelné minuty	-
VENUŠE	108,2	0,723	6 světelných minut	-
ZEMĚ	149,6	1	8 světelných minut	1
MARS	227,9	1,524	12 světelných minut	2
JUPITER	778,4	5,203	42 světelných minut	95 ^{1/}
SATURN	1 426,7	9,537	1 sv. h + 16 sv. min	146 ^{2/}
URAN	2 870,7	19,191	2 sv. h + 33 sv. min	27
NEPTUN	4 498,4	30,069	4 světelné hodiny	16

^{1/} Jupiter má nejméně 95 měsíců (údaj z června 2024)

^{2/} Doposud je k červnu 2024 známo 146 měsíců Saturnu, z nichž je 53 pojmenováno

PLANETA	HMOTNOST PLANETY VE SROVNÁNÍ S HMOTNOSTÍ ZEMĚ	RYCHLOST OBĚHU KOLEM SLUNCE	DOBA OBĚHU KOLEM SLUNCE	DOBA OTOČENÍ KOLEM OSY
		[km/s]	[dny + roky]	[dny + h + min + s]
MERKUR	0,0553	47,87	87,97 d	58,65 d
VENUŠE	0,815	35,02	224,70 d	243,15 d
ZEMĚ	1	29,79	1 rok	23 h 56 min 4,1 s
MARS	0,107	24,13	1,88 r	24 h 37 min 23 s
JUPITER	317,8	13,06	11,86 r	9 h 55 min 30 s
SATURN	95,1	9,65	29,45 r	10 h 32 min
URAN	14,6	6,80	84,02 r	17 h 14 min 24 s
NEPTUN	17,2	5,43	164,79 r	16 h 6 min 36 s

Co se týče velikostí planet, zvolili jsme tentokrát netradiční porovnání, a sice ukázkou (viz str. 11), jak by se planety jevíly velké, kdyby se nacházely na pozici Měsíce.

JAK BY VYPADALY PLANETY, KDYBY BYLY OD ZEMĚ VZDÁLENY JAKO MĚSÍC

ČTENÁŘSKÁ SOUTĚŽ JESENÍČKU

ŘEŠENÍ HÁDANEK Z ČÍSLA 1/2024-2025:

1.- TROJMÍSTNÝ KÓD → 405

2.- POŠKOZENÝ ČASOPIS

Součet stránkových čísel nepoškozeného časopisu je $1 + 2 + \dots + 16 = 136$

Součet stránkových čísel poškozeného časopisu je 102

Součet stránkových čísel vytržených stran je $136 - 102 = 34$

Potom $x + (x + 1) + (x + 2) + (x + 3) = 34$

ODPOVĚĎ: $4x + 6 = 34$

Vytrženy byly listy se stranami $4x = 28 : 4$
očíslovanými 7; 8; 9; 10. $x = 7$

4.- ALGEBROGRAM

$$\begin{array}{r} J E S \\ E N Í \\ \hline \check{C} E K \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} J 1 S \\ 1 N Í \\ \hline \check{C} 1 K \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} J 1 S \\ 1 0 Í \\ \hline \check{C} 1 K \end{array} \rightarrow \begin{array}{r} 3 1 5 \\ 1 0 2 \\ \hline 4 1 7 \end{array}$$

$J = 3; E = 1; S = 5; N = 0; \acute{I} = 2; \check{C} = 4; K = 7$

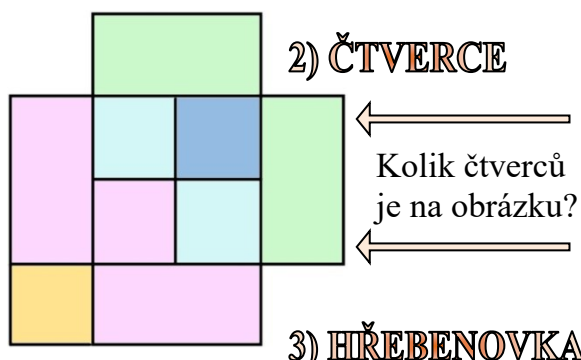
3.- DOPLŇOVAČKA

1	2		5	6		9	10
N	S		Z	L		M	T
O	E	3	4	L	Í	7	8
V	N	E	M	O	C	N	I
		S	A			O	N
		O	T			C	K

oo

1) SKLENICE

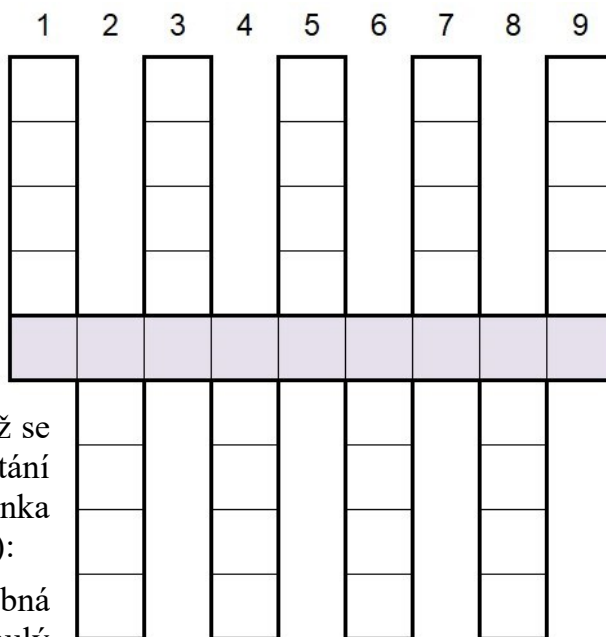
Máte k dispozici tři různě velké sklenice a dvě vitaminové tablety. Můžete vložit tyto tablety do sklenic tak, aby žádné dvě sousední sklenice neobsahovaly stejný počet tablet? Pokud ano, situaci nakresli.

3) HŘEBENOVKA

Víš, jak se říká skupenské přeměně, při níž se pevná látka mění na plyn, aniž by došlo k tání pevné látky? Pokud ne, prozradí ti to tajenka **HŘEBENOVKY** (hřebenové doplňovačky):

- 1) Bílý sport.
- 2) Přestat.
- 3) Hřivnáč.
- 4) Ohebná část ruky.
- 5) Obyvatelé Turecka.
- 6) Vyhynulý chobotnatec.
- 7) Hlavní město ČR.
- 8) Komplet.
- 9) Valčík a polka jsou...

oo